

עליהם ובתוכם תולעים, כאשר מסננים את היין בבד סינון לפני המילוי לבקבוקים.

(א) הנה ראשית דבר נבאר את דרך עשיית היין ביקבים, בבציר ידני בוצרים את אשכולות הענבים ביד עם מזמרה, על פי רוב גם בכרמים המטופלים ישנם חרקים קטנים על הענבים (דבורות עכבישים ונמלים), אשכולות הענבים מובאים אל היקב בדולבים או במשאית ונשפכים אל בור השפיכה, שם מופרדים הענבים משדרות האשכולות ע"י המפריד כאשר הפסולת (שדרות האשכולות והעלים והענפים) מסולקת החוצה, והענבים מועברים לחבית שם הם שוהים כמה ימים לתסיסה עד שלב הסחיטה שבו מפרידים את הנוזל מהזגים והחרצנים ע"י הסחיטה, לאחר מכן היין מונח בחביות נירוסטה גדולות למשך למעלה מחודש ימים שבו הוא תוסס, בסיום התסיסה מניחים את היין בחביות עץ ליישון, או שהיין עובר הצללה טבעית ע"י הנחה בחביות בכדי שישקעו השמרים בתחתית החבית, או ע"י עזרי הצללה שהם גורמים למוצקים שביין לשקוע לתחתית החבית, ומשם שואבים את היין לחבית אחרת, מסננים אותו בכמה שכבות של נייר סינון מאד צפוף, שדרכם עובר נוזל היין בלבד, ומשם ממלאים אותו לבקבוקים. בבציר מיכני הנוצר עוברת מעל הגפנים וקוטפת בעזרת מקלות את כל הענבים מעל שדרות האשכולות ושואבת אותם למיכל אגירה שעל הנוצרת, או ששופכת אותם בעזרת זרוע אל עגלה הנוסעת במקביל אל הנוצרת, משם מועברים הענבים אל משאית שמובילה אותם אל היקב שם נשפכים ישירות לבור השפיכה, ומשם לחביות לתסיסה וכו'. בבציר מיכני ישנם בנוסף לחרקים לעיתים גם שקצים ורמשים שנשאבים אל המיכל תוך כדי עבודת הנוצרת, אלא שמפני גודלם על פי רוב אינם מגיעים אל החביות, אלא כבר מיד לאחר בור הקבלה לפני כניסת לחביות בשלב המפריד שהוא עשוי כרשת נופלים הענבים אל אגן הקבלה ומשם לחבית, והשקצים והרמשים הגדולים מסולקים יחד עם העלים ושאר הפסולת החוצה, גם בשלב סחיטת הענבים מסולקים רוב ככל השקצים והרמשים הנמצאים בין הזגים והחרצנים, והנותר שוקע בתהליך ההצללה, ומסונן לפני מילוי הבקבוקים בסנני נייר רב שכבתיים.

(ב) מכיון שתהליך תסיסת היין הינו כתוצאה מהשמרים הנמצאים על קליפת הענב שאוכלים את הסוכרים שבענב, שטיפת הענבים תגרום לסילוק השמרים דבר שעלול לקלקל את היין ולהופכו לחומץ, ולכן שטיפת הענבים הוא דבר שלא ניתן לבצעו מבחינת סיכון תהליך ייצור היין, ובפרט בינונים יבשים שאין מוסיפים להם סוכר והיינו עלולים להחמיץ. וכל שכן שבענבים הנבצרים

נוזלים הנעשים מדברים מתולעים, ולאחר סחיטת הנוזלים מהפירות מסננים את הנוזלים בבד, ואין ממשות התולעים מעורבת בנוזלים, ואין לחוש לטעם התולעים שנתערב במשקה כיון דהוי נטל"פ דשרי וכמ"ש מר"ן בשו"ע (יו"ד סימן קז ס"ב). וכמו שכתבו מפורש בשו"ת פרי הארץ (שם) ושאר האחרונים שהביאם שם הגר"מ לוי זצ"ל. אבל כאשר טוחנים את הביצי דגים המתולעים ועושים מהם סלט ביצי דגים, א"כ בכה"ג אוכלים את גופו של האיסור, ובכהאי גוונא לא התיר מר"ן וכמבואר בשו"ע (סימן קד ס"א) שאם נחתך האיסור לחתיכות דקות, והוא בענין שאינו יכול לסננו כגון שנתערב השכר או החומץ במאכל עב, הכל אסור ואין שם ביטול, דחיישינן שמא יפגע בממשו של איסור ולא ירגיש, ע"ש. גם הגאון רבי אברהם הלוי בשו"ת גנת ורדים (יו"ד סימן יח) שהתיר טחינת הפולים שהיה בהם חשש תולעים מס"ס, לא התיר אלא בפולים שהם ספק מתולעים אבל לא כאשר הם וודאי מתולעים כאשר יראה המעיין שם. והארכתי בזה בשו"ת דברי דוד (ח"ב יו"ד סי' יא) לגבי משקה העשוי מתותים מרוסקים שלא נבדקו מתולעים, ע"ש. שו"ר שכעין זה משמע מדברי התפילה למשה (שם סי' ו). ועיין עוד בשו"ת חקרי לב (יו"ד סימן נג ונד) שהאריך בדין עשיית שמן מזיתים מתולעים ושיכר מענבים מתולעים ונטה לאסור.

(ה) ומה שרצה להוכיח מדבש דבורים שנפלו בו נמלים שהתיר מר"ן (סימן פד סי"ג) לחממו עד שיהיה ניתן ויסננו. אינה ראייה כלל ששם עיקר מטרת החימום להפריד את האיסור, כיון שבלעדי החימום הדבש קרוש הוא ולא ניתן לסננו, ולטעם של הנמלים לא חיישינן כיון שנפשו של אדם קצה בהם והוי נטל"פ. ואמנם נטל"פ אסור לכתחילה, אבל כיון שא"א בעניין אחר להפריד האיסור מהדבש מישראל שרי דשעה"ד כדיעבד דמי. והגר"מ לוי זצ"ל הביא משם ראייה לדבריו כיון שלא דיבר בתשובתו אלא על טעם ביין העובר סינון, אבל הכא שהביצים עם התולעים עוברים ריסוק ונעשה הכל מחית וממרה, אין להקל כלל. והחשש שיביאו ביצים של דגים טמאים אינו עניין וסיבה לתת כשרות למאכלות אסורות.

זה הנראה לענ"ד לחזק דברינו ולהשיב על הערותיו, ומחזיק אני טובה לכת"ר על הערותיו ומיני ומיך יתקלם עילאה.

סימן ד

כ"א אלול תשס"ח

נשאלתי האם מותר לעשות יין מענבים שיש

ואיסורא ממילא מיבטיל, ע"ש. וכ"כ בספר חק לישראל (קאזיס, שם) שכל שאינו מתכוין ליהנות מאכילת האיסור, אין לו דין של מבטל איסור לכתחילה. וכ"כ הגאון חיד"א בספרו מחזיק ברכה (יו"ד סי' פד אות ג) גבי הרתחת חומץ שיש בו תולעים. וכ"כ הגאון רבינו יצחק טייב בספרו הנורא ערך השלחן (או"ח סי' תסז אות יג).

(ד) והן אמנם כי יש מקום לומר שלא הותר הדבר אלא כאשר אין אפשרות להפריד את האיסור מההיתר ללא ביטול, כגון חימום הדבש בכדי לסננו, או הגעלת הכלי במים אף שטעם האיסור נפלט במים והכלי חוזר ובולע מהם, אבל הכא שיכולים לשטוף את הענבים לפני עשיית היין חובה לעשות כן להרחיק את האיסור ולא לדרוך את הכל יחד. וכמו שכתב רבינו הרמב"ם בתשובותיו (מהד' בלאו סימן קעה) שנשאל יורנו בדבר יין שנדרך, והיו בעת דריכתו בו תולעים, המותר לשתותו אם לאו, ואם שתה האם יתחייב דבר מי ששתה ממנו אם לאו, והחייבים בני אדם בעת דריכת היין לשרותו, לפי שהוא דבר שאין ללקט התולעים שבו? והשיב בזה"ל: ראוי לנקות ממנו התולעים כפי האפשר ופעמים הרבה ראינו מי ששורה אשכולות הענבים במים כדי לנקותם מבעלי החיים. ואם לא עשה דבר כזה ודרכם כמות שהם, מותר לשתות היין לכתחילה, לפי שאין משגיחים בזה אלא בנותן טעם, וידוע שלא יימצא ביין טעם אותן התולעים, ולכן מותר לשתותו, עכ"ל. אלא שמדברי רבינו הרמב"ם אין ראיה כלל לנ"ד שהרי לא כתב בדבריו שצריכים לסנן את היין, אלא טעמו ונימוקו שמכיון שנדרכו הענבים נתרסקו התולעים ובהיות שאין בהם בנותן טעם מישראל שרו, וכמ"ש בדעתו בספר בן אברהם (אבוקארה, דנ"ג ע"ג) ובספר עיקרי הד"ט (יו"ד סימן ט אות יג). גם מדברי רבינו הרמב"ם בתשובתו שכתב "ראוי" לנקות ממנו התולעים, ולא כתב ש"חייב" לנקות ממנו את התולעים, משמע שאינו מעיקר הדין, ולכן כאשר יש טירחה מרובה בנקיין הענבים, וכן יש סיכון גדול שיחמיץ היין מחמת השטיפה, ועתיד לסנן את היין לפני שתייתו, מישרא שרי לסחוט לכתחילה את הענבים ולשתות את היין לאחר הסינון.

(ה) והן אמת כי מדברי מר"ן בב"י (יו"ד סימן קלז) שהביא את דברי הטור (שם) שכתב שאם דרך ענבים בגת של נכרי שלא הכשירו היין מותר, כיון שהחרצנים והזגין רבים על קליפת הגת ומבטלים אותה, וסיים הטור שמכל מקום אסור להוציא היין דרך נקבי הגת כיון שהנקב אסור והיין יוצא משם צלול מבלי תערובת החרצנים ויאסר שם. וכתב עליו הב"י דלא קאי הטור אלא היכא דדרך ענבים בגת של גוים, דנקב שבגת נאסר מחמת יין הגוים שיצא

בבציר מיכני שהם כבר פצועים ומגיעים מעורבים עם נוזל אל היקב שאין אפשרות כל לבצע בהם שטיפה, ובפרט שגם בנוזל (שהוא בכמות לא קטנה) כבר מעורבים חלק מהחרקים וניתן להסירם בתהליך ההצללה או בסינון הסופי בסנני נייר רב שכבתיים. גם סחיטת היין מיד עם קבלת הענבים ליקב וסינונו בסנני נייר בשלב הראשון אינו ניתן לביצוע, כיון שצבע היין מתקבל מהזגים, וכאשר מפרידים את הנוזל מיידית מהזגים והחרצנים, צריכים להוסיף ליין צבע מאכל חיצוני (אואנוציאנין) שע"פ רוב יש בו בעיות כשרות כיון שהוא מופק מפסולת של יקבי גוים.

(ג) ועתה ניתי לענין דינא, דהנה ביין יש ודאי פי שש מאות כנגד הנוזל היוצא מגופן של החרקים, וגוף החרקים מופרד מהנוזל בשלב הסחיטה ובשלב הסינון הסופי כך שביין הנמצא בבקבוק אין כלל שאריות או חלקי חרקים, אלא טעם או נוזל של החרקים הבטל ביין בשישים, וגם הם נותנים טעם לפגם לפי שנפשו של אדם קצה בהם וכמ"ש מר"ן בשו"ע (יו"ד סימן קז ס"ב). ומכיון שמטרת ריסוק הענבים הוא בכדי לעשות מהם יין ולא בכדי לבטל את החרקים ביין, אין בזה משום מבטל איסור לכתחילה, וכמו שכתב מר"ן בשו"ע (יו"ד סימן פד סי"ג) שדבש שנפלו בו נמלים, יחממנו עד שיהיה ניתן ויסננו. והטעם נתבאר בב"י (שם) בשם הארחות חיים שאין כאן משום מבטל איסור לכתחילה כיון שאין כוונתו אלא לתקן הדבש. וכ"כ הש"ך והפר"ח (שם ס"ק לח) והט"ז (שם ס"ק יח) ובכה"ח (שם ס"ק קל). ובכרתי (שם ס"ק כא) כתב טעם נוסף כיון שאין כאן מבטל איסור כיון שמסננו ומפריד את האיסור. וכ"כ הזב"צ (שם אות כ) בשם החק"ל (יו"ד סימן מב) והחסד לאברהם (אלקלעי, יו"ד סימן ו) שכאשר רוצה להפריד את האיסור אינו בדין מבטל איסור לכתחילה, ע"ש. וכן יש להוכיח מדברי הר"ן (ע"ז יב: מדפי הרי"ף) והריב"ש (סימן שמט) שכתבו שהותרה ההגעלה של כלי הבלוע איסור בתוך מים ואין בזה משום מבטל איסור לכתחילה, כיון שלא אמרו אין מבטלין איסור לכתחילה אלא במתכוין לערב איסור בהיתר כדי ליהנות ממנו, אבל בנתכוין להכשיר את הכלי ואינו נהנה מן האיסור שרי, עכ"ד. וכדבריהם כתב הפר"ח (יו"ד סוס"י סד) דכל היכא שאין כוונתו לבטל את האיסור בכדי ליהנות ממנו לא מקרי מבטל איסור לכתחילה וכמ"ש הב"י (יו"ד סימן פד) לגבי חימום הדבש שנפלו בו נמלים שמותר לחממו ואין כאן מבטל איסור, כיון שאין כוונתו אלא לתקן הדבש, וכן מותר לטחון צ"ט סאין של חיטים שנפלה לתוכן סאה של תרומה היכא שהחיטים של ההיתר יפות יותר, אף שאחר הטחינה ירבה ההיתר על האיסור כיון שאין כוונתו לבטל אלא לטחון את החיטים,

שהתיר לתת לכתחילה מים או שיכר בכלים האסורים מחמת יין של גויים, ובלבד שידיח בתחילה לחלוהי היין שעל פני הכלים. והטעם נתבאר בדברי הרא"ש (ע"ז פ"ב סימן כג) לפי שטעם היין הנפלט לתוך המים או השיכר פגום מעיקרא הוא. וכ"כ הטור (יו"ד סימן קלז). מבואר דהיכא שהטעם פגום ולא יבוא לידי נתינת טעם מותר לכתחילה. ובפרט שכמות האיסור מועטת היא וכדלקמן (אות ח).

(ז) זאת ועוד שכל איסור ביטול לכתחילה היינו כשנותן בידים את האיסור לתוך ההיתר, או כשנותן את המאכל ההיתר לתוך כלי אסור, או כאשר מרוקן את היין הכשר דרך נקב בחבית שעבר בו יין נסך, וכדברי ערך השלחן (שם), ואף שעיקר כוונתו היא רק לרוקן את היין מהחבית, מ"מ כיון שבשעת הריקון הוא מעביר את היין דרך הנקב הבלוע מאיסור, דינו כמבטל איסור לכתחילה וכמ"ש מר"ן בב"י, והאריך בזה בספר גזע ישי (מע' א אות קלח). אבל כאשר האיסור כבר מעורב בהיתר כמו התולעים שנמצאים על הענבים, אינו חייב לסלקם מיד כאשר הדבר כרוך בטרחה מרובה ובהוצאה כספית וגם בסיכון גבוה שהתוצאה תהיה חומץ ולא יין [ובבציר מיכני יש הפסד של מאות ליטרים יין לכל משאית הנקווים בשולי הכלים], אלא יכול לסננם לאחר מכן במהלך הטיפול ביין, ואין בהשהיית האיסור הפגום בתוך ההיתר משום מבטל איסור לכתחילה.

(ח) ובר מן דין יש לנו לצרף סניף נוסף דנידון דידן שהתולעים הנמצאים ע"ג הענבים הם מועטים מאוד לעומת היין, ובכחאי גוונא יש ביין בוודאי שישים כנגד הנוזל, ולא יבוא לידי נתינת טעם אף פעם, ודומה הדבר למ"ש מר"ן בשו"ע (יו"ד סימן צט ס"ז ובסי' קכב ס"ה) בשם הרשב"א שאם נבלע איסור מועט לתוך כלי בשר, אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע היתר, מותר להשתמש בו לכתחילה, כיון שהאיסור מועט וא"א לבוא לידי נתינת טעם, ולפיכך איסור משהו שנבלע בקדרה או בתוך קנקנים וכיוצא בהם, מותר להשתמש בו לכתחילה, ואפילו בבן יומא, לפי שא"א לבוא לידי נתינת טעם, עכ"ל. וכ"כ רבותינו הראשונים [הרשב"א בתורת הבית הארוך (ב"ד ש"ד). והמאירי (ע"ז לג:)] ועוד, והביאם מר"ן בב"י (יו"ד סימן קלז) ע"ש שהטעם שמותר לתת שאר משקין בקנקנים שהיה בהם יין נסך לפי שהבליעה של היין בקנקנים היא מועטת, ואי אפשר לבוא לידי נתינת טעם. וכ"ש בנ"ד שהיין הוא מרובה והתולעים המועטים שיש בו הם נותנים טעם לפגם, ומסלק הוא את האיסור ע"י הסחיטה והסינון, בכחאי גוונא מישרא שרי לכתחילה לסחוט את היין ללא שטיפת הענבים,

משם, ועכשיו יוצא דרך שם יין הישראל צלול בלא תערובת, ואין דבר שיבטל את האיסור הבלוע בנקב, ולפיכך נאסר היין היוצא דרך שם, ולכן צריך לעשות לו נקב חדש או יוציאנו דרך פתחה של גיגית כמו שכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך (ב"ה ש"ו סו ע"ג), אבל היכא דנתן יין בחבית האסור ויש בו מים מעורבים כדי לבטל קליפת החבית והוציאנו דרך הברזא מותר דכל יין שיוצא יוצאין עמו מים המעורבים בו ומבטלין איסור הבלוע בנקב הברזא. וכן כתב הרשב"א בתשובה (ח"ד סי' צג). ומכל מקום אפשר דלכתחילה אסור להוציא דרך נקב הברזא משום דהוי כמבטל לכתחילה, עכ"ד הב"י. וכן פסק מר"ן בשו"ע (שם ס"ב) שאסור להוציא היין דרך נקב שהיין של הגוי יורד בו, שהנקב אסור והיין היוצא משם צלול מבלי תערובת החרצנים. וכ"כ הט"ז (שם סק"ד) וביאר דלא דמי למחמם דבש בכדי לסננו מהנמלים כיון ששם א"א בענין אחר, משא"כ הכא דאפשר לעשות נקב חדש או להוציא דרך פיו למעלה, וכל שמוציאו בדרך שיש בו חשש איסור מקרי לכתחילה ואסור לעשות כן, עכ"ד. וכ"כ בערך השלחן (טי"ב, שם אות ב) שהוצאת היין דרך הנקב הישן דינו כנתינת היתר בכלי איסור שאסור הדבר, ולא דמי לסינון דבש שהוא מפריד את האיסור מההיתר. [והש"ך (שם סק"ז) כתב בשם הב"ח שאין זה מבטל איסור לכתחילה, כיון שאין כוונתו אלא להוציא יין ולא כדי לבטל האיסור שבנקב, ע"ש].

(ו) אלא שיש לחלק בין הוצאת יין כשר מהחבית דרך נקב שיצא דרכו יין אסור, שהיין האסור הבלוע בנקב נותן טעם לשבח ביין היוצא דרך הנקב, ולכן כאשר שיש אפשרות אחרת להוציא את היין מהחבית, אם מוציא דרך הנקב הוי כמבטל איסור לכתחילה [ולכן הצריך מר"ן שיהא בזגים וחרצנים פי שישים כנגד קליפת הגת, כיון דהוי מין במינו ונותן טעם לשבח, וכמ"ש בקהל יאודה אשכנזי שם]. אבל כאשר אינו נותן טעם לשבח אלא לפגם כנידון דידן של התולעים המעורבים ביין, שהם נותנים טעם לפגם, ומסולקים בסופו של התהליך מהיין ע"י סינון, בכחאי גוונא מישרא שרי לכתחילה [ובפרט היכא שהטרח להוציא את התולעים מהענבים היא מרובה והוי כאי אפשר בענין אחר, ובענבים שנבצרו בבציר מיכני יגרם הפסד גם לנוזלים שמתאספים בגיגית וגם לענבים שכבר נפצעו במהלך הבציר, ובכח"ג מישרא שרי וכמ"ש הפמ"ג (יו"ד סימן צא מש"ז אות ז), וכ"כ בשו"ת הרמ"ן (או"ח סימן לה אות ג), וכ"כ בשו"ת שם אריה (בלחובר, או"ח סימן י ד"ג ע"ב) שברירת החיטים השלמות מתוך החיטים המצומחים הוי טורח גדול, ומקרי אי אפשר בענין אחר]. ויש להביא הוכחה לכך מדברי מר"ן (יו"ד סימן קלז ס"ד)

כאשר מסננים את היין בסוף התהליך לפני העברתו לחביות או למילוי בבקבוקים.

ט) וחזי הוית בשו"ת פרי הארץ (ח"ב יו"ד סוס"י יג) שדן לגבי סחיטת תותים מתולעים לשתות את מימיהם, וכתב דבשלמא אם היה אוכל גוף התותים עצמם ע"י הריסוק היה צד לומר דאסור משום מבטל איסור לכתחילה, אבל בנ"ד לגבי תותים מתולעים] אף כאשר ריסקם אינו נהנה מהתותים אלא מהמשקה הזב מהם שמסנן המשקה, בכהאי גוונא אין בזה מבטל איסור לכתחילה, שהרי מפריד את האיסור ומסננו, והמשקה שהתערב מגוף התולעים אינו אלא נותן טעם לפגם ושרי, מה גם דנתינת טעם ליכא שהרי מתבטל ברוב, עכ"ל. וכ"כ הגאון רבי יונה נבון בספרו נחפה בכסף (ח"א דקס"ו סוע"ד) שהעיקר כדברי מהר"ם מזרחי בשו"ת פרי הארץ (שם) שמכיון שאינו נהנה מן האיסור, וכל כוונתו בסחיטת התותים אינה אלא בכדי להפריד את האיסור מהתערובת, מישרא שרי לסוחטם להוציא מהם את מימיהם, ולא דמי לחיטים שטוחן אותם עם התולעים ואינו מפריד את האיסור אח"כ, ע"ש. וכ"כ בשו"ת אדמת קודש (ח"א חיו"ד סוס"י ד) שכאשר מסנן את המשקה מהמוצקים אין כאן מבטל איסור לכתחילה, דהוי כמי שמסנן את המים או היין או החומץ מן התולעים דלכ"ע מותר, ע"ש. ומינה לנ"ד שאינו אוכל את הענבים המרוסקים אלא רק שותה את היין, ומסנן את היין מהתולעים שנתערבו בו, ואף היוצא מהם אינו אלא נותן טעם לפגם, ויש הרבה יותר משישים כנגד הטעם, בכהאי גוונא מישרא שרי.

י) לאור האמור מבואר שמותר לעשות מתמרים שהם מתולעים או שהם בחזקת מתולעים, סילאן שהוא דבש תמרים הנעשה ע"י בישול התמרים במים עד שעוברת מתיקות התמרים וטעמם אל המים, ולאחר מכן מסננים את המים במסננת דקה, ומוסיפים למיץ חומרים מסמיכים עד שנעשה כעין דבש, שמכיון שאין מטרתו לבשל את התולעים אלא ההרתחה במים היא בכדי לסנן אותם מהנוזל של התמרים מותר הדבר. אבל ממרח תמרים אסור לעשותו מתמרים מתולעים או מתמרים שמוחזקים בתולעים, כיון שטוחנים אותם ונשאר בהם גופו של איסור, ומכיון שבמציאות אין התמרים יכולים להטחן בטחינה דקה מפני רכותם (שאינם קשים כחיטים או בקטניות שניתן לעשות מהם קמח), נשארים שם חלקי אברים של התולעים, וכאשר התמרים ודאי מתולעים או שמוחזקים בתולעים אין לנו ספק ספיקא שמא אין תולעים ואת"ל שיש תולעים שמא נטחנו, ומכיון שע"פ רוב עושים את הממרח תמרים מתמרים מאיכות גרועה, מוחזקים הם בתולעים בוודאי ובכל בדיקת מדגמית נמצאים

בהם תולעים, ובכהאי גוונא שפוגע האוכל בגופו של איסור שלא נתרסק, ולפעמים אפילו נשארים התולעים שלימות, אסור לאכול את ההיתר שמעורב בו האיסור, וכמ"ש באורך בשו"ת דברי דוד (ח"ב יו"ד סימן יט) ומשם באר"ה.

כלל העולה מדברינו: ענבים שהובאו אל היקב לעשות מהם יין, אף שמעורבים בהם וביניהם תולעים, מותר לדורכן כמות שהן (ללא שטיפתן) בכדי לעשות מהם יין מכיון שהיין עובר סינון לפני הכנסתו לבקבוקים, ובפרט שאם יש על הענבים שקצים ורמשים גדולים כנחשים ולטאות ע"פ רוב כבר במפריד הם יורדים, ורק הענבים עצמם נכנסים לתהליך התסיסה הראשוני, ולאחר מכן מתבצעת סחיטת הענבים ורק הנוזלים נשארים לתהליך התסיסה המשני. וכן מותר לבשל תמרים מתולעים בכדי לעשות מהמים היוצאים מהם דבש תמרים, כיון שמסננים את המים במסננת דקה. אבל אסור לעשות ממרח תמרים מתמרים מתולעים, כיון שגופו של האיסור מעורב בהיתר.

סימן ה

כט טבת תשס"ט

נשאלתי בדין סחוג העשוי מפלפלים חריפים ושאר עשבים, שטחנו אותם יחד במטחנה נקיה שטחנו בה בשר שאינה בת יומה, האם מותר לערבו בחלב וגבינה או לאו.

א) הגמ' בחולין (קיא:) אומרת: אמר חזקיה הלכתא דגים שעלו בקערה מותר לאכלם בכותח צנון שחתכו בסכין שחתך בה בשר אסור לאכלו בכותח, והני מילי צנון דאגב חורפיה בלע אבל קישות גריד לבי פיסקי ואכיל, קילחי דליפתא שרי דסילקא אסירי, ואי פתך בהו דליפתא שפיר דמי. ופירש רש"י (ק"ב. ד"ה קישות) דאף על גב דקיימא לן דנ"ט בר נ"ט מותר, שאני סכין דפעמים שהשמונית קרוש עליו ואינו ניכר, וכשחותך הצנון הוי נ"ט הבא מן הממש, ועוד דמשום חורפיה בלע טפי מדגים הרותחים, ואגב דוחקא דסכינא פלט סכינא ובלע צנון. וכעין זה כתב מר"ן בב"י (רס"י צו) בשם ספר התרומה (סימן נג) דתבלין שנדוכו במדוכה של בשר ליכא למישרי בחלב משום נ"ט בר נ"ט, דהא תבלין חזק וחריף והוי מדוך כמו בית שאור, וגם פלפלין חריפים הוי כמו צנון שחתכו בסכין דלא שרי מחמת נ"ט בר נ"ט ואסור משום טעם ממש הנבלע שם, עכ"ל. וכ"כ מדנפשיה הש"ך (שם סק"ב). והנה מר"ן בשו"ע (יו"ד סימן צו ס"א) כתב בזה"ל: צנון או סילקא שחתכם בסכין של בשר בן יומו, או שאינו מקונח, אסור לאכלם בחלב עד